

Ilmestyskirja 16

Ilm. 13:9 - 18

Olemme tässä Alusta alkaen -ohjelmassa selittämässä Ilmestyskirjaa. Viime kerralla kuulimme, kuinka merestä nousi peto, jolle kirkkoa vainoava lohikäärme eli perkele antoi vallan herjata Jumalaa ja käydä taisteluun kristittyjä vastaan.

Totesimme, että näyn ainakin eräänä tarkoituksena oli kertoa sen kirjoitusajan kristityille, mikä Rooman imperiumin todellinen luonne oli. Se oli perkeleellinen, kun se vaati kansalaisiaan kunnioittamaan keisaria jumalana ja uhraamaan hänelle. Sellaiseen ei saanut suostua, ei vaikka henki menisi.

Kehotus kestävyyteen

Jatkamme nyt luvun 13 jakeesta 9

Jolla on korvat, se kuulkoon: ”Kenen osana on vankeus, se joutuu vankeuteen, kenen osana on kaatua miekkaan, se kaatuu miekkaan. Nyt kysytään pyhiltä kestävyyttä ja uskoa.” (Ilm. 13:9-10)

Tässä on sanottuna juuri tuo, että kristityt eivät saaneet taipua Rooman uskonnollisiin vaatimuksiin, ei vaikka henki menisi, vaan heidän oli uskallettava tunnustaa Kristuksen nimeä.

Tuo ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jokainen kristitty, joka uskaltaa pitää esillä sanomaa Jeesuksesta, joutuu vankeuteen tai tapetuksi. Ei, vaan se tarkoittaa sitä, että kaikki Kristukselle uskolliset kristityt tarvitsevat sellaista kestävyyttä ja uskollisuutta, jossa he ovat valmiita hyväksymään jopa kuoleman uskonsa vuoksi.

Maasta nouseva peto

Tämän välikehotuksen jälkeen seuraa näky toisesta pedosta.

Sitten näin, kuinka toinen peto nousi maan uumenista. Sillä oli kaksi sarvea, kuin karitsan sarvet, mutta se puhui kuin lohikäärme. Se käyttää ensimmäisen pedon puolesta tämän koko valtaa ja panee maan ja sen asukkaat kumartamaan ensimmäistä petoa, sitä, jonka kuolinhaava oli parantunut (Ilm. 13:11-12).

Edellisellä kerralla kuulimme tuosta ”ensimmäisestä pedosta, jonka kuolinhaava oli parantunut”. Se oli peto, joka nousi merestä. Totesimme, että se tarkoitti Rooman imperiumia, jonka hallintavalta perustui pitkälti siihen, että se oli kyennyt tekemään

Välimerestä ”Meidän meremme” (Mare nostrum). Tämä ”toinen peto” sitä vastoin nousee ”maan uumenista”. Kommentaarin mukaan se tarkoittanee Johanneksen tunteman yhteiskunnan eli Rooman valtakuntaan kuuluvien Vähä-Aasian provinssien yläluokan asukkaita. He olivat sen alueen omaa kansaa, mutta he kannattivat Rooman valtaa, koska siitä oli heille hyötyä. Kannatti alistua Rooman valtaan, koska se toi rauhaa ja taloudellista vaurautta. Se rauha tosin perustui julmaan sotaväkeen ja orjatyövoimaan, mutta silti se oli tälle aristokraattiselle yläluokalle hyväksi.

Tuo toinen peto oli ulkomuodoltaan viaton. Sillä oli ”karitsan sarvet, mutta se puhui kuin lohikäärme”. Eli yläluokka vaikutti sivistyneeltä ja viattomalta ja viisaalta suosiessaan Rooman valtaa ja keisarien palvontaa, mutta sen puhe oli ”lohikäärmeen puhetta”, ts. perkeleellistä houkuttelua epäjumalanpalvontaan.

Toisesta pedosta sanotaan, että ”se käyttää ensimmäisen pedon puolesta tämän koko valtaa ja panee maan asukkaat kumartamaan ensimmäistä petoa”. Tämä viittaa siihen, että ”maapeto” eli Vähä-Aasian yläluokka käytti hallintavaltaa Rooman puolesta ja Rooman hyväksi.

Samalla otettiin käyttöön Rooman keisarien palvonta. Eivät roomalaiset ainakaan ensi alkun olleet sitä itse vaatimassa. Vähä-Aasian oma yläluokka pyysi Roomalta lupaa rakentaa temppeleitä sen keisarien uskonnolliseksi kunnioittamiseksi sekä pystyttää niihin kulloisenkin keisarin patsaan. Ensin näin tapahtui Pergamossa, jonka edustajat pyysivät ja saivat tällaisen luvan keisari Augustukselta v. 29 eKr. Myöhemmin sama toistettiin keisari Tiberiuksen kohdalla. Vuonna 26 jKr. yhdentoista Vähä-Aasialaisen kaupungin lähestyöstö matkusti Roomaan pyytämään vastaavaa, ja Smyrnalle suotiin kunnia rakentaa Rooman valtaa kunnioittava temppeli. Efesossa vastaava keisarin kunnioittamiseen tarkoitettu temppeli rakennettiin vuosina 89 -90 jKr. ja sen rakentamisen alullepanijoina olivat kaupungin aristokraatit.

Aristokratia järjesti myös paikallisia festivaaleja keisarin kunniaksi. Niissä kuljetettiin juhlasaatossa eläimiä keisarille ja muille jumalille uhrattavaksi. Samalla kannettiin keisarin juhlallisesti koristeltua patsasta. Oli lauluja, juhlia, rukouksia ja kun vielä lisäksi jaettiin ilmaista ruokaa ja viiniä, oli rahvaankin suosio taattu; varsinkin kun monin paikoin järjestettiin urheilukilpailuja. Ensimmäisellä vuosisadalla eKr. Efeson kaupunki järjesti olympiakisat keisari Domitianuksen kunniaksi. Keisaria palvottiin yhtenä jumalana, olympolaisten ja paikallisjumalien kanssa.

Parodiaa pedon tekemistä ihmeistä

Se tekee suuria tunnustekoja ja saa tulen lyömään taivaasta maahan ihmisten nähden. Niillä tunnusteilla, joita sillä on valta tehdä ensimmäisen pedon nimissä, se johtaa harhaan kaikki maan asukkaat, niin että saa heidät tekemään patsaan sen pedon kunniaksi, jota on isketty miekalla mutta joka on vironnut henkiin. Se on saanut vallan antaa pedon kuvalle hengen, niin että kuva jopa

kykenee puhumaan, ja se on myös saanut vallan tappa kaikki, jotka eivät kumarra pedon kuvaa (Ilm. 13:13-15)

Mitäs tämä sitten on? Ei kai Vähä-Aasian artistokratia sentään ollut kyennyt tekemään tällaisia ihmeitä? Antamaan keisarien kuvapatsaille hengen tai kyvyn puhua? No ei. Kommentaarin mukaan tässä näyssä on parodiaa. Jos joku onnistuisi saamaan kuvapatsaan elämään, se olisi noituutta ja osoittaisi että noin taikova on väärä profeetta. Parodiolla vihjataan, että keisarin palvomisen edistäjät ovat tällaisia eksyttäjiä.

Parodiaa on sekin, että palvottava kuvapatsas on pystytetty ”sen pedon kunniaksi, jota on isketty miekalla mutta joka on vironnut henkiin.” Tuo on melko varmasti kätketty viittaus keisari Neroon. Tuo kristittyjen vainoaja kuoli tikarinhaavaan, jonka hän joidenkin mukaan itse iski kurkkuunsa epätoivon ja hulluuden vallassa. Koska hyvin harvat näkivät hänen ruumiinsa, valtakunnassa levisi huhuja, joiden mukaan Nero ei ollut kuollut, vaan paennut itään parthialaisten luo, mistä hän vielä palaisi. Lioittelevaa parodiaa on tälle pedolle pystytetty kuvapatsas. Ei Nerolle suinkaan pystytetty kuvapatsaita Vähä-Aasiassa tai muuallakaan. Hän oli julma ja yleisesti inhottu tyyppi. Tämä näky kuitenkin vihjaa, että muille Rooman keisareille pystytetyt kuvapatsaat olivat hengelliseltä sisällöltään ihan sama asia, kuin jos palvottaisiin petomaista keisari Neroa. Maasta nousevalla pedolla oli viaton karitsan ulkomuoto, mutta se puhui lohikäärmeen sanoja.

Pedon merkki

Se pakottaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja köyhät, vapaat ja orjat, ottamaan oikeaan käteensä tai otsaansa merkin. Kenenkään ei ole lupa ostaa eikä myydä mitään, ellei hänellä ole tätä merkkiä, joka on pedon nimi tai sen nimen luku. Tässä vaaditaan viisautta. Se, jolla on ymmärrystä, laskekoon pedon nimen lukuarvon: se on erään ihmisen luku, ja se luku on kuusisataakuusikymmentäkuusi (Ilm. 13:16-18).

Herää kysymys, että mitä tarkoittaa tuo ”pedon nimi tai sen nimen luku”.

Kyseessä on antiikissa yleinen harrastus, ns. *gematria*. Se perustui siihen, että jokaisella kreikan ja heprean kielen kirjaimella on numeerinen arvo. A = 1, B = 2 jne. Kun on päästy kymmenenteen kirjaimen, sen arvo on 10, yhdennentoista arvo 20, jne. Loput kirjaimista saavat arvokseen 100, 200, jne. Kun lasketaan yhteen jossain sanassa tai nimessä olevien kirjainten numeeriset arvot, tätä nimitettiin verbillä *psefizein*. Juuri tuota sanaa käytetään tässä Ilmestyskirjan kohdassa: ”Tässä vaaditaan viisautta. Se, jolla on ymmärrystä, laskekoon (*psefifatoo*) pedon nimen lukuarvon.”

Gematria oli antiikin aikana hyvin suosittua. Pompeijista on löydetty piirtokirjoitus, jossa sanotaan: ”Rakastan naista, jonka luku on 545.” Gematria ei varsinaisesti anna uutta informaatiota. Tämä johtuu siitä, että hyvin monet kirjainyhdistelmät antavat saman lukuarvon. Siksi tuostakin piirtokirjoituksesta on mahdotonta päätellä, ketä naista luku 545

tarkoittaa. Sen selville saamiseksi pitäisi tuntea henkilö, joka sen on aikoinaan raapustanut, sekä sen lisäksi joukko naisia, jotka hän on tuntenut tai joihin hän on voinut olla ihastunut. Heidän nimiään pitäisi kokeilla laskemalla niiden lukuarvo, ja silloin ehkä jokin nimi täsmäisi.

Sama on pedon luvun 666 kohdalla. Sen, jolla on ymmärrystä ja joka yrittää laskea pedon nimen luvun, pitää ensin tarkata niitä vihjeitä, joita Ilmestyskirjan kirjoittaja Johannes tekstissään pedosta antaa. Ja kun niitä tarkkailee, niin erääksi kandidaatiksi tulee Rooman keisari Nero. Esimerkiksi Ilmestyskirjan jakeessa 17:9 puhutaan inhottavasta portosta, joka symboloi kaupunkia, ”suurta Babylonia, maailman porttojen ja iljetysten äitiä”. Se on ”juopunut pyhien verestä ja Jeesuksen todistajien verestä” (17:6). Kyse on selvästi Rooman kaupungista, sillä portto istuu seitsemän vuoren päällä – Roomahan oli tunnetusti rakennettu seitsemän kukkulan päälle. Peto on tuon kaupungin kuningas. Hän vihastuu porttoon ja liittolaistensa kanssa polttaa porton tuhkaksi (17:16). Tämä viittaa siihen, kuinka Nero ennen kuolemaansa poltatti Rooman voidakseen rakentaa tilalle hänen kunniaansa paremmin sopivan kaupungin. Hän vieritti syyn palosta kristittyjen niskoille ja aloitti heitä vastaan hyvin julman vainon.

Näin ollen on aiheellista kokeilla Neron nimen lukuarvon laskemista. Siitä saadaan 666, kun lasku tehdään siten, että kreikankielinen muoto sanasta ”keisari Nero” eli ”Kaiser Neroon” kirjoitetaan heprealaisilla kirjaimilla eli NRON KSR. Tämän yhdistelmän lukuarvoksi saadaan 666. Tämän tulkinnan oikeuden puolesta puhuu sekin, että joissain Ilmestyskirjan käsikirjoituksissa pedon luku on 616. Se taas voisi tarkoittaa: NRO KSR, joka on ”keisari Nero” –sanana latinankielinen muoto hepreaksi kirjoitettuna (ilman Nero –nimen viimeistä n – kirjainta, joka on kreikankielisessä muodossa, mutta ei latinalaisessa. N –kirjaimen lukuarvo on 50, joten ilman sitä pedon luku olisi juuri tuo 616).

Joku voi ajatella, että tällainen on turhan kaukaa haettua. Mutta ei se ole. Gematriassa oli ihan tavallista toimia näin, vaihdella kirjaimistoa. On todennäköistä, että jotkut niistä, joille Johanneksen Ilmestys oli alunperin osoitettu, taisivat ainakin jonkin verran hepreaa ja osasivat tekstissä olevien vihjeiden perusteella laskea, ketä pedon luku 666 tarkoitti.

Pedon merkki laitetaan kaikkien ihmisten oikeaan käteen tai otsaan. Se on selvästikin vastakohta Jumalan ja Karitsan merkille, joista puhutaan muualla Ilmestyskirjassa ja joka sekin laitetaan Kristukseen uskovien ihmisten otsaan (7:3, 14:1). Se on merkinä siitä, että he kuuluvat hänelle ja pelastuvat. Pedon merkin ottaneet taas kuuluvat saatanalle ja joutuvat juomaan Jumalan vihan maljan (14:9-12).

Onko sittenkin kyse vielä tulevaisuudessa tapahtuvista asioista?

Olisiko tässä oikeaan käteen tai otsaan laitettavassa merkissä kyse jostain mikrosirusta tai sellaisesta, joka on joskus tulevaisuudessa ainoa keino ostaa tai myydä? Nykyteknologiahan mahdollistaisi sellaisen. Ehkäpä joskus tulevaisuudessa Antikristus ottaa itselleen taloudellisen vallan ja pakottaa ihmiset rekisteröitymään alamaiseksi tällaisella tavalla?

Onhan se mahdollista. Siksi ainakaan en ainakaan koskaan, edes hengenmenon uhalla, tule ottamaan otsaani tai käteeni mitään mikrosirua. En vaikka se olisi ainoa tapa olla yhteiskunnan jäsen ja kuluttaja.

Raamatun profetioilla ja apokalyptiikalla voi olla useita eri merkityksiä historian eri vaiheissa. Ilmestyskirjan kirjoittamisen aikana pedon luku 666 tarkoitti keisari Neroa, joka taas edusti Rooman imperiumissa olevaa pakkoa keisarin palvontaan. Se oli edellytyksenä sille, että ihminen saattoi olla yhteiskunnan jäsen ja menestyä taloudellisesti.

Kristityille tämä oli ongelma. Heidän uskonsa sanoi, että vain yhtä ainoaa Jumalaa ja hänen poikaansa Jeesusta ja hänen Pyhää Henkeään sai palvoa Jumalana. Toisaalta yhteiskunnan paine puhui sen puolesta, että ei kai se niin paha ollut, jos kävisi maistraatissa tekemässä sen vaaditun pikku uhrin keisarin kuvapatsaalle ja saisi siitä käteensä sen uhraamistodistuksen. Saisipa olla rauhassa ja menestyä kaupoissa.

Ilmestyskirjan puhe pedon merkistä sanoo, että ei se suinkaan ole yhtään viatonta, vaan silloin joutuu saatanan omaksi.

Meille tämän ajan kristityille tämä teksti puhuu siitä, että myös meidän on mietittävä, että millaiset nyky-yhteiskunnan vaatimukset ovat sellaisia, joihin myöntyminen merkitsee Kristuksen kieltämistä. Sellaisiin ei saa suostua.

Mutta tarkoittaako Ilmestyskirjan puhe ”pedon merkistä 666” sitä, että joskus tulevaisuudessa Antikristus konkreettisesti vaatii meitä ottamaan merkkinsä tai mikrosirunsa? En tiedä, mutta aika näyttää.

Vaikka Ilmestyskirjan alkuperäinen merkitys olisikin selitettävissä ensimmäisen vuosisadan jKr. kontekstissa, se ei tarkoita sitä, etteikö teksti voisi viitata myös tulevaisuuden tapahtumiin. Siksi, kuten sanottua, ainakaan minä en tuollaista mikrosirua tai tatuoitua juovaa tai mitään muutakaan merkkiä tule käteeni tai otsaani ottamaan. Tällaisessa tapauksessa pätee tuo jo kuultu kehotus:

Jolla on korvat, se kuulkoon: ”Kenen osana on vankeus, se joutuu vankeuteen, kenen osana on kaatua miekkaan, se kaatuu miekkaan. Nyt kysytään pyhiltä kestävyyttä ja uskoa.” (Ilm. 13:9-10)